

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TARSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: SZVOBODA JÓZSEF könyvkereskedése, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések és előfizetési díjak is köldendők.	Megjelenik a lap minden szombán. Kéziratok nem adtnak vissza.	FELELŐS SZERKESZTŐ: Dr. FEJÉR ANTAL ügyvéd.	Nyitlteri oszkek soronkint 40 fill.-ért közöltetnek. Egyes lap ára 20 fillér.	Előfizetési ár: Egész évre 8 kor. (Külföldre) 12 kor. Félévre 4 kor. Negyedévre 2 kor. Ismeretlen czégek hirdetési díja előre fizetendő. Hirdetési díjak a legolcsóbbban számítanak.
---	--	--	---	---

Ünnepi beszéd.

Vármegyénk derék főispánja folyó év november 18-án megtartott Rákóczi ünnepélyt az alábbi szép, tartalmas beszéddel nyitotta meg:

Mint hivatásos történet írónak a történelmi eseményeket a hideg ész bocoló késével, az ítélő bíró szemtelenségével kellene vizsgálnom, úgy, hogy a szívnek a történelmi események elbírálásánál szava se legyen. De valahányszor a Rákóczi korhoz érek, annak ezer költői buja, erkölcsi fensége megigéz; a hideg ész bocoló kése kihull a kezemből, az ítélő bíró szemtelenségét felváltja a nemzeti lelkesedés — jogába lép a szív, a magyar, a kuruc szív. Talán egyéni elfogultság is közbejárt, hiszen a Rákóczi korában a Kállay család mindössze is két tagból, két fivérből állott; mind a ketten ősapám. Kállay János tekintetes, nemzetes és vitélő Vay László uram nemes ezredében volt főstráza-mester, Kállay Ferencz pedig tekintetes nagyságos Palocsay György uram nemes karabélyos reguláris ezredében viccolonnellus.)

Jogába lép a szív, a magyar, a kuruc szív, mert ezen szabadságharc egy nagy hősköltemény, melynek igazi, nagy nemzeti epikus hőse — az egész magyar nép, s mely hősköltemény minden énekében a refrain, a végszó:

„Recrudescunt diuturna inclytae-gentis vulnera megújulnak a dicsőséges magyar nemzetnek régi sebei!”

De egy nagy tragédia is — s e tragédiának, még a legszorosabb antik értelmében is, igazi drámai hőse — II. Rákóczi Ferencz, dicső fejedelmünk.

Nem vonok le ezáltal a véres harcmező, az emésztő politikai tevékenység többi hőseinek; hősök voltak ők mind, hős a nemzetnek minden igaz magyar fia, de a tragikum csak Rákóczi avathatja fel igazi drámai hőrosszá, bár benne az egész magyar nemzetet. Mert az ő élete — a magyar nemzetnek évszázados, de eszményi tragikumát is képviseli.

Rákóczi, mikor kétszázötven emberrel egy oly kétes kimenetelű harcot kezdett, s később is, egész működésében nem vezette, nem vezethette nagyravágyás, önző érdek, csak a legtisztább, legmelegebb lánggal égő hon-szeretet tüze, a legmagasztosabb eszménység, mely fenséges érzések adják meg az alapszint egyéniségének élethű megfestésénél. Ő mindent veszthetett, nem nyerhetett semmit, ő, kinek 1.200.000 hold földje volt, mely rengeteg vagyont a legnagyobb lelkesedéssel áldozta a haza oltárára, kinek helye volt a római szent birodalom hercegei között, s kinek — mi nem a legutolsó a nagy tulajdonságok lélektani jellemzésénél — ueje és gyermekei az ellenség kezében voltak, s kia lengyelországi koronát visszautasította, mint később a kegyelmet is! Hiszen saját szavai.

„Nem kívánok birodalmat, nem kincset töletek, s nem egyebet az igaz magyarhoz illő bátor szívnél, hogy azt magammal összecsatolván, vételek éljek és haljak.”

És mindenütt ott is volt, hol népe, az ő jó, igaz magyar népe, tábori szék-

helye, ha egyáltalában volt, nyomorúságos, szegényes, nyolc éven keresztül mindég ruháiban aludt az 1709-iki szigorú télen pedig akárhányszor a fagyott földön. A táborban ő és a köz-katoná egyforma kényelmet élvezett.

Zemplén és Abauj vármegyék kágyüllésein ő a legfőbb szószólója a szegénységnek, s mikor adókövetés van kérdésben, rá tudja venni a nemességet: vállalja a jobbgátság terheinek egy részét magára.

Hatalmát megosztja a nemzetével. Korlátlan hatalommal ruházzák fel, s ő a szenátust létesíti, hogy a nemzet is kormányozhassa önmagát, mert nincs más akarata, mint a nemzet akarata, nincs más hecsülete, mint a nemzet becsülete.

A legnagyobb és legdicsőbb férfijellem, a szabadságnak legönzetlenebb harcosa, a legalkotmányosabb fejedelem — s mégis a legtragikáibb hős!

Rosszul mondtam az elébb, hogy Rákóczi nem nyerhetett semmit, csak mindent veszthetett. Mert nyert rengeteget — egy egész nemzet még halála után évszázadokkal is tüneményeszerű, a világtörténelemben páratlanul álló szeretetét, hogy se mondjam imádatát, mely évszázadok múltán is azzal a lánggal ég, mint mikor még fennen lobogott a Boldogasszony anyánk képét és „pro libertate” feliratott, büszkén viselő harci zászló!

Mennyire szeretjük, mennyire szeretjük! Mily érzelem árad ki az Esztergom megvételéről szóló kuruc dalban!

„Friss, kerek dombon áll a tegnapi nap oltá,
Nemcsak az sátor, a domb is csak azolta!
Jó kuruc vitézek csak tegnap dombolták.
A földjét kezekben süveggel hordották.
„Urunknak sátora magas hegyen legyen.
Szép táborra fölött végig tekinthessen!”
„Aranyos zászlója lobogjon magasra!
Messziről mindenki mindjárt megláthassa!”
Süveggel hordották, a dombot úgy rakták,
Rákóczi patyolat sátorát rávonták.

Kürt az ő nevé rivalta, s a pász-torsip, mikor meghasadt, az ő nagy szenvedéseiről zokogta a dalt. S midőn örökké bucsut mondott hazájának, a mély gyász, a szörnyű fájdalom költőve szentelte az egész nemzetet, mely saját érzelmeit a hazájától való fejedelem ajkaira adta:

Szeret Magyarországot,
Azt Erdélyországot
S holtig szán,
Holtig bán,
Még a gyermekök is,
Tudom visszavánn!
Mikor rég elmentem
Visszasohajtatok,
Mikor rég meghaltam,
Akkor is siratok,
Haló poromból is,
Feltámasztanátok,
Üsszeszednétek még
Porlanagyó csontimat!...

És sokan, kik tehették, követték őt, mert mint hűséges íródeákja, Mikes Kelemen mondja: „nagyon szerették a fejedelmet.”

Hogy életének drámai lefolyása még meglepőbb legyen, a hosszú harcok alatt nem hiányzott a kísértés, a csábítás sem. De előtte csak a magyar alkotmány, a szabad Magyarország lebegett, s kardját nem bocsátotta addig a hüvelybe, míg az árulás ki nem csavarta a kezéből.

Evvél elértünk e kor bukásához. S önkénytelenül is a klasszikus görög

dráma törvényei jutnak eszünkbe. Rákóczy elbukott, mert az ő, az emberi jellem határán túlvévő eszménységével nem e föld gyermekei közé való volt. Ha Péter cár vasérdességű jellemével, izgalmatlan lelkületével születik talán győzedelmeskedni tud, de volna-e ekkor Rákóczink?!

S a lángoló haza és szabadságszeretet, az elvhűség és áldozatkészség eszményeinek ily megtestesülése mellett, a keservnek mily tömege jutott osztályrészül elhagyni a mindennekfelelt szeretett hazát — örökre; s mikor dobogó szívvel fiát, Györgyöt keblére ölelhette, — végre-valahára — fiának szívveréséből kiolvasni, hogy az utód már nem Rákóczi, nem az igaz, kuruc magyar, ennél nagyobb gyötrelmet keservebb lelkét, sorvasztóbb megkínóztatást még ellenségei sem eszelhettek volna ki!

Porladó csontjai most már itt nyugszanak a hazai földben. A lelke rég közöttünk bojongott. Az ő lelke sirt a havas kárpátoknak mohos bérci között az alföld végtelek sikkjain az enyhe szellő az ő nevé susogta. Az ő szelleme töltse el a magyarság szívét mindörökké! S ha a megpróbáltatások ideje jön, bizalommal rebegjük a Magyarok Istenéhez nagy Rákóczi Ferencz imádságát:

„Megvalljuk Uram atyánknak hamisságát, ismerjük mindennapi vétkeinket, kikkel tégedet, édes atyánkat megbántván, méltán os'orodat tapasztaljuk.

Megérdemlettük Uram, hogy ami nemzetünknek dicsősége idegenekre szálljon és a mi fiaink idegen nemzeteknek igája alá vétessenek; méltók vagyunk, hogy eltöröltetett, magunkkal együtt vesszen el a mi nemzetünknek neve, mert te töled, Istenünk, királyunktól és urunktól eltávoztunk. Mindazonáltal tekintsd meg a nyomorúságok tengerében siráukozó népedet, mivel hogy elménket szabaddulásunknak igyekezetére méltóztat megmozdítani cselekedeteinket igazgassad, karjainkat erősítsed, hogy kegyes akaratodat teljes erővel követhessük. — Adj Uram, azoknak, kiket vezérénké akartál tenni, rendelésekben bölcsességet az ellenkező dolgokban erősséget, a szerencsés állapotokban tartózkodást, táborunkat a mi ellenségeinknek lesekedésektől oltalmazzad, kergesd el strázsálóinknak álmukat... legyen a te angyalod öröznök... Egyszóval engedd meg, édes Urunk és kegyelmes Atyánk, hogy visszafogadván kebeledre népedet, a te parancsolatidnak utain el ne tévedjünk, hanem a te igazságotat megörizvén, csendességben és békkességben ami utaink igazgattassanak.

Az erdélyi róm. kath. státus-gyűlés.

Folyó hó 15. és 16-án zajlott le Kolozsváron a státusgyűlés, melyen egy világiak, mint az egyházi férfiak igen tekintélyes számmal vettek részt. Minden a gyűlés elé hozott tárgynál élénk eszmecsere fejlődött ki s igen ügyes világításban tünt fel minden ügy a szakértők és érdeklődők vélemény kifejezése által. A gyűlésen gróf Beldi Ákos világi és gróf Majláth Gusztáv erdélyi püspök ölnökölték.

Vármegyénkbeli a következő tagok vettek részt: Fejér Sándor alispán, Dr. Györgypál Domokos országgyűlési képviselő, Ferenczy Károly főesperes, Karácsony Márton képezdei igazgató,

Kursay Lajos fineveldei igazgató, Ranc János esperes plébános, Görög Joákiim plébános sztszéki ülnök. Ince Domokos plébános, Hosszu Ferenc főesperes és Köllő János.

A csikvármegyének érdeklődését leginkább a a gimnázium áthelyezési ügye kötötte le, mely ügynél igen beható vita fejlődött ki, a hol Fejér Sándor Csikmegyei igazgató és tetterdés-alispánja vélte az előadói javaslattal szemben a csikmegyei kulturális érdeket. Az előadói javaslat a gimnázium áthelyezésére vonatkozólag a felajánlott 230.000 korona államsegélynek elégtelensége miatt az ügynek évekig tartó előadását óhajtaná, mit híven bizonyít az az indokolatlan álláspont, a mi a státus igazgató tanácsának évi jelentésében foglalt a csik-somlyói gimnáziumra vonatkozó előadói javaslatban feltűnőleg helyet foglal. Ezzel szemben Fejér Sándor rövid vonásában a következőleg nyilatkozott:

Az évi jelentésben foglalt határozati javaslat azon beteg embert juttatja eszünkbe, ki a saját egészségének helyreállítására nemcsak nem hozza meg a föle kitelhető minden áldozatot, hanem még az idegentől jövő segílyt is magától indokolatlanul eltolja.

A kérdés a csiksomlyói gimnázium elhelyezése körül már-már tarthatlan koros állapot sanálása, mely végeredményben kizárólag a fenntartó státusra hárul s azt a fenntartó csak két módon eszközölhetné és pedig vagy a jelenlegi gimnázium épületének a mai kor igényeinek megfelelő kijavítása, átalakítása, vagy teljesen új épület emelése által.

A régi épületnek kijavítása és átalakítása által csak a minden ízében megromlott szerkezetenek — aránytalanul nagy költséggel — rövid idejű beteges életet biztosítanak. Az önerőnkön való új épület emelés és felszerelés által pedig saját erőnket feszítenők meg s a még egészséges szerveinket tenők betegessékké.

Nem marad tehát más hátra, mint a gimnázium úthelyezésével kapcsolatban felkínált segílyek elfogadása, igénybe vétele, még pedig oly módon, hogy azokat biztosan megnyerhessük és célszerűen felhasználhassuk.

A felkínált segílyeket pedig biztosan csak akkor nyerhetünk meg, ha a segílyezendő státus legalább azok felhasználására néve kikötött feltételek teljesítése szempontjából időhöz kötött s loyális eszközökkel kikényszeríthető kötelezettséget vállal.

Es ezt a kérdés eredményes megoldása iránti törekvésünk feltüntetése indokából is, még a gyűlés folyamán kell megtennünk, mert különben a felkínált segílyek ha nem is örök időkre, de mindenesetreigen hosszú időre terjedő eljétését idéznők elő, mely kijelentésemet elsősorban indokolni kívánom, a vállás- és közoktatásügyi miniszter urnak a tankerületi főigazgatóhoz intézett megbízó rendeletének a következő részével Egyben felkérem Nagyságodat arra figyelmeztesse nyomatékosan az érdekelteket, hogy a mennyiben a szerződés az általam jelzett módon megkötendő nem volna, kénytelen lennék a szóban forgó intézet áthelyezésének ügyét végleg eljéteni.”

Kijelentésemet másodsorban indokolni vagyok bátor azon általam behatóan ismert külményvel is, hogy Csikvármegye a magántulajdonát képező alapoknak a tervbevett nagyobbmértvű nevelési, ipari és kereskedelmi célokra leendő lefoglalása, lekötése esetén, nem leend azon helyzetben, hogy a most megajánlott, de el nem fogadott 150.000 korona segílyét egyhamar ismét megadhassa, illetve felajánlhassa.

Mind ezekre való tekintettel s főként a f. év október 17-én a kiküldötték által felvett jegyzőkönyvi megállapodás, valamint a vallás- és közoktatásügyi miniszterium, Csikvármegye és Csikszereida város, mint segítők faktorok ez ügybeni határozott állásfoglalásának figyelembe vételével. — feltétlenül szükségesnek jellemezzük, hogy az erdélyi r. kath. státus is határozott állást foglaljon és még e gyűlés folyamán legalább annyit mondjon ki határozatul, hogy:

„Az erdélyi róm. kath. státus az állam és Csikvármegye által felajánlott és összesen 380.000 koronát kitevő segílyeket elfogadja s azok kintalása és rendelkezésre adása esetében kötelezi magát arra, hogy az általa elkészített és az illetékes faktorok által jóváhagyott tervek alapján a gimnáziumot és internátust felépítteti, felszereli, még pedig úgy, hogy az építkezéseket legkésőbb az 1907. év május hónapban megkezdi. S egyben jelen határozat rendén azonnali kérés, illetve megkérés intézését mondja ki a vallás- és közoktatásügyi miniszter és Csikvármegye közönségéhez a végbél, hogy a segílyek felajánlásánál kikötött egyéb feltételek érintetlen hagyásával mentessék fel a státus, a seminárium záros határidő kitűzése melletti felépítésére vonatkozó kötelezettségnek

*) L. Károlyi-oklevéltár V. 1

Hogy hívják? Mikor született?
Nincs többé csalódás!

Szerencsését lepecsételve őrzi a KISS bankház!

Mindenki megkapja a szerencse által neki szánt sorsjegyet? Fortuna segítségével minden név és születési év részére egy szerencseszámot helyeztünk el **PECSET ALATT**, például:

a lepecsételt boríték előoldala:

"JÁNOS"
Születési év: 1877.

A boríték hátsó oldala:

KISS
szerencsése
NAGY!

Használja ki az alkalmat.

Fogadja lepecsételve szerencsését tőlünk.

Írja meg nevét, születési évét és mi azonnal küldjük az Ön részére elrett szerencsesorsjegyet. Sok ezer család, mely bizalmával bennünket megtisztelt és a

"KISS szerencsése NAGY"

jelmondas hívéhez csatlakozott, nálunk lelve szerencsését: merítsen Ön is a Kiss bankház kiapadhatatlan szerencseforrásából, vegye át tőlünk

szerencsésének lepecsételt sorsjegvét és gazdagság meg jótét közel lesz Önök.

XIX. sorsjáték I. osztályának húzása már folyó évi november hó **22. és 23-án lesz.**

Az I-öszt. sorsjegyek árai:

Egy nyolcad K. 150. Egy negyed K. 3.—. Egy fél K. 6.—. Egy egész K. 12.—.

KISS KÁROLY és TÁRSA

magy. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusító helye

BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 13.

Fiókok: VI., Váci-körút 5. sz. VII., Erzsébet-körút 22. sz.

4-4

Agrár Takarékpénztár r. t.
csikszeredai fiókjintézete.

Jelzálogkölcsönöket nyújt 300 koronától kezdődőleg fél-évi tőketörlesztést és kamatot magában foglaló részletfizetések ellenében 10-től 65 évig terjedő időre 4 1/2% alapkamaton. Magasabb kamatu előző kölcsönöket konvertál. Minden kölcsönt a leggyorsabban folyósít.

Leszámítól hat hónapig terjedő váltókat legolcsóbb kamattal.

Takarékbetéteket naptól-napig 4%-kal kamatoztat és azokat rendszerint felmondás nélkül fizeti vissza.

Új persely-betét rendszer.

Előleg ad értékpapírokra és betárolt árukra.

Folyószámlai hitelt nyújt elfogadható biztosítéokra.

Foglalkozik a bank- és pénzváltó-üzlet minden ágával, u. m.: vásárol és elad a legmértányosabb áron

értékpapírokat, sorsjegyeket, idegen pénzeket stb.

Elad sorsjegyeket csekély havi részletfizetésre (az első részlet lefizetése után a nyereség már a vevőt illeti.)

Szelvénybevitel. Osztálysorsjegyek főelárusító helye.

Utalványok és hitellevelek a bel- és külföldre.

Elvállal **tőzsdei megbízásokat és átutalásokat** bármely piacra. Az intézet képviseli az ország legrégebb és legnagyobb **"Trieszti általános biztosító társaságát"** és eszközül tűz-, úveg-, jég-, betörés, élet- és baleset biztosításokat. 7-25

Magyar Általános Hitelbank
brassói fiókja

alaptőke: 44.000.000, tartalék: 20.000.000
elvállalja mindennemű tőzsdei műveletek keresztülvitelét, váltók és szelvények bevitelét, értékpapírok őrzését, előlegeket nyújt értékpapírokra, kiállít hitelleveleket és csekkeket a bel- és külföld összes piacaira és elfogad betéteket kamatoztatásra. 9-10

A legjobb kézfinomító!

A Honey Jelly ára 70 fill.

Amerikai Porcellánkenőcsára 5 K.

puder " " "

kaphatók **Fekete Vilmos**

6-0 illatszertárban Csikszereda.

ELADÓ

Madéfalva állomáson, egy jókarban lévő deszkából épült istálló.

Értekezhetni:

Hirschler, Kunfy és Rosenfeld Csikmadéfalva. 2-3

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a Réthy-féle pemetefü cukorkánál!

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RÉTHY főt kérjünk, mivel azok haszontalan utánzata van.

1 doboz 60 fillér.
Csak Réthy-félet fogadjunk el!

Több
Csikszeredai Központi Takarékpénztári Részvény
ELADÓ. 3-5
Hol? Megmondja a kiadóhivatal.

Lázár Péter
divat és kézműáru üzletébe
Gyergyószentmiklóson

EGY SEGÉD

jó bizonyítvánnyal azonnal elfogadtatik. 3-3

Földmives iskolát végzett, románul tökéletesen beszélő nőlen egyén, gazdai vagy felügyelői állást nagyon kedvező feltételek mellett azonnal elfoglalna. Cim: „Szorgalmas” posztresztant Csikszereda. 2-3

CSIK-SZEREDA VÁROS ÉS VIDÉKE

szeezfogyaasztó közönsége becees tudomására van szerencsem hozni, hogy a legnagyobb szakavatóságga berendezett

CSIKZSÖGÖDI

SZEESZGYÁR

üzeme megkezdődött és az igen tisztelt szeeszvásárló közönség rendelkezésére állván, nagybecsű rendeléseit készeéggel eszközlöm.

Melyek után vagyok a n. é. közönség kész szolgálja

ZIMMERMANN ADOLF.

42-52

KÁSZONJAKABFALVI

„Szent László forrás”

CSIKMEGYÉBEN.

Egvényes, földes, vasas, szénsavas gyógyviz.

Tartalmaz egy liter vízben az országos m. kir. kemiai intézet és vegykerületi állomás elemzése szerint:

Kénsavas káliumból	00281 grammot	
Chlor káliumból	00219	
Chlor nátriumból	00114	
Kettőz szénsavas nátriumból	21760	
Kettőz szénsavas mészből	10517	
Kettőz szénsavas vaslécséből	00406	
Timföldből	00066	
Kovarsóból	00790	
Jódhól	nyomokat	
Szilárd alkotó részek összege	40175 gramm	26-0
Szabad szénsav tartalma	17894	
Fajsulya 15° C-nál	1004	

Mérték adó orvosi vélemények szerint a „Szent László forrás” vize szerencsés összetételénél, nevezetesen szénsavas egvényes és földes sokban való gazdagságánál fogva kiváló jó hatású a légző, emésztő és húgyelválasztó utak és szervek, mindennemű hurutos bántalmak ellen.

Vas és jódtartalma miatt kiváló előnnyel használható bármilyen eredetű vérszegénység ellen és alkoti, valamint fellődési gyengeségeknél.

Gazdag szénsavtartalma egyrészt a szilárd alkotó oldhatóságot, a víz tartósságát, összetételének állandóságát, másrészt ható anyagainak a szervezet által való feldolgozhatóságát biztosítja.

Tiszán, borral vagy gyümölcslével a „Szent László forrás” vize kellemes üdítő ital, amelynek élvezete bármikor, de köros csiráktól való mentessége folytán, különösen járványos időben felette ajánlatos.

Kapható a „Szent László forrás” vize kezelőségénél:

Csutak Albert és Buzás Jakabnál Kászonjakabfalva.

U. p. Kászonujfalu; vasuti állomás: Colktusnád és Közdivásárhely.

Hosszurovó Cement Födélcserep

majdnem határtalan tartóssága, igen könnyű födőanyag, olcsó áron kapható

A BRASSÓI PORTLAND CEMENT GYÁRNÁL.

Iroda: Kapu-utca 15.

Iroda: Kapu-utca 15.